

The Administration of Educational Institutions Based on Good Governance Principles by School Administrators under the Jurisdiction of the Nakhon Ratchasima Primary Educational Service Area Office 4

Maratee Chawaleeratchanon, Prayong Keanla, and Samak Waikhuntod

Nakhonratchasima College, Thailand

E-mail: martrichwliyrachchannth@gmail.com, ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0001-7989-5171>

E-mail: prayong2497@gmail.com, ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0004-6167-2350>

E-mail: Samak.waikhuntod2@gmail.com, ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0003-9968-0113>

Received 16/04/2025

Revised 22/04/2025

Accepted 20/06/2025

Abstract

Background and Aims: This research aimed to: 1) Study the school administration based on the principles of good governance by school administrators under the Nakhon Ratchasima Primary Educational Service Area Office 4. 2) Compare the school administration based on good governance principles by school administrators under the Nakhon Ratchasima Primary Educational Service Area Office 4, classified by educational level, work experience, and school size. And 3) Explore guidelines for developing school administration based on the principles of good governance by school administrators under the Nakhon Ratchasima Primary Educational Service Area Office 4.

Methodology: The sample group used in this research consisted of 317 school administrators and teachers. The research instrument was a five-point Likert scale questionnaire, with content validity indices ranging from 0.80 to 1.00 and an overall reliability coefficient of 0.87. The statistical methods used for data analysis included frequency, percentage, mean, standard deviation, t-test, and F-test (ANOVA).

Results: The research findings revealed that: 1) The overall level of school administration, based on the principles of good governance, was found to be high among school administrators. 2) A comparison of opinions regarding school administration based on good governance principles, classified by educational level, work experience, and school size, showed no significant differences overall or in specific aspects. And 3) Guidelines for promoting school administration based on good governance principles among school administrators consist of six key aspects: (1) the rule of law, (2) integrity, (3) transparency, (4) participation, (5) accountability, and (6) value for money.

Conclusion: The administration of educational institutions guided by good governance principles helps to create an environment characterized by accountability and transparency. Providing support and building trust among staff, while fostering positive relationships, plays a crucial role in developing high-quality schools and producing students who are effective learners and capable of leading sustainable lives.

Keywords: School Administration; Good Governance Principles; School Administrators

การบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครราชสีมา เขต 4

มารตรี ขวสิทธิ์ชานนท์, ประยงค์ แก่นลา และสมศรี ไวยขุนทด

วิทยาลัยนครราชสีมา

บทคัดย่อ

ภูมิหลังและวัตถุประสงค์: การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 4 2) เปรียบเทียบการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 4 จำแนกตาม ระดับการศึกษา ประสบการณ์ทำงาน และขนาดของสถานศึกษา 3) ศึกษาแนวทางในการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 4

ระเบียบวิธีการศึกษา: กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน จำนวน 317 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.80 – 1.00 และมีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.87 สถิติที่ใช้การวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที และค่าเอฟ

ผลการศึกษา: ผลการวิจัยพบว่า 1. การบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตาม ระดับการศึกษา ประสบการณ์ทำงาน และขนาดของสถานศึกษา พบว่าโดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน และ 3. แนวทางในการส่งเสริมการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา ประกอบด้วย 6 ด้าน คือ 1) หลักนิติธรรม 2) หลักคุณธรรม 3) หลักความโปร่งใส 4) หลักความมีส่วนร่วม 5) หลักความรับผิดชอบ และ 6) หลักความคุ้มค่า

สรุปผล: การบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารมีการใช้หลักธรรมาภิบาลช่วยสร้างสภาพแวดล้อมที่เต็มไปด้วยความรับผิดชอบและความโปร่งใส การสนับสนุนและสร้างความเชื่อมั่นให้กับบุคลากร และการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีมีบทบาทสำคัญในการสร้างสถานศึกษาที่มีคุณภาพและสร้างนักเรียนที่มีประสิทธิภาพในการเรียนรู้และชีวิตอย่างยั่งยืนได้ดี

คำสำคัญ: การบริหารสถานศึกษา; หลักธรรมาภิบาล; ผู้บริหารสถานศึกษา

บทนำ

การพัฒนาประเทศไทยภายใต้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566–2570) มุ่งเน้นการยกระดับศักยภาพของประเทศให้สามารถรับมือกับความท้าทายที่อาจส่งผลกระทบรุนแรง พร้อมทั้งเสริมสร้างความสามารถในการใช้ประโยชน์จากโอกาสใหม่ ๆ ได้อย่างเหมาะสมและทันทั่วถึง โดยแผนฯ ฉบับนี้ได้กำหนดกรอบการพัฒนาประเทศในช่วงระยะเวลา 5 ปี ภายใต้วัตถุประสงค์หลักในการพลิกโฉมประเทศไทยสู่ “สังคมก้าวหน้า เศรษฐกิจสร้างมูลค่าอย่างยั่งยืน” หนึ่งในเป้าหมายสำคัญของแผนฯ คือ การเพิ่มขีดความสามารถของประเทศในการรับมือกับความเปลี่ยนแปลงและความเสี่ยงในบริบทโลกยุคใหม่ ซึ่งรวมถึงการเตรียมความพร้อม

ต่อการเป็นสังคมสูงวัย การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ โรคระบาด ภัยคุกคามทางไซเบอร์ รวมถึงการส่งเสริมโครงสร้างพื้นฐานและกลไกทางสถาบันที่เอื้อต่อการเปลี่ยนผ่านสู่ยุคดิจิทัล นอกจากนี้ ยังเน้นการปรับปรุงโครงสร้างและระบบการบริหารราชการแผ่นดินให้สามารถตอบสนองต่อบริบททางเศรษฐกิจ สังคม และเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วได้อย่างมีประสิทธิภาพ โปร่งใส และยึดหลักธรรมาภิบาล (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี, 2565)

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นองค์กรของรัฐที่เป็นหลักสำคัญในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานได้มีการปฏิรูปการศึกษาให้ดีขึ้นกว่าเดิมมีการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารจัดการศึกษา กำหนดให้มีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา ทั้งด้านวิชาการด้านงบประมาณ ด้านบุคคล และด้านบริหารทั่วไปให้แก่โรงเรียนโดยตรง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2551) ซึ่งโรงเรียนจะมีฐานะเป็นนิติบุคคล การเป็นนิติบุคคลโรงเรียนจะต้องมีความรับผิดชอบสูงขึ้นกว่าเดิมการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารจัดการยังต้องมีความจำเป็นมากขึ้น (ธีระ รุญเจริญ, 2560)

ผู้บริหารสถานศึกษาในฐานะที่เป็นผู้บริหารงานโรงเรียนซึ่งเป็นนิติบุคคล มีอำนาจหน้าที่เป็นผู้บังคับบัญชาของข้าราชการ รวมทั้งการจัดทำนิติกรรมสัญญาในนามสถานศึกษาและเป็นผู้มีอำนาจในการตัดสินใจการดำเนินงานกิจการของสถานศึกษา พึงต้องยึดหลักคุณธรรมหลักนิติธรรมในการปฏิบัติงานเพื่อให้ผู้ร่วมงานเชื่อถือและยอมรับจากการที่รัฐกำหนดให้มีมาตรฐานด้านคุณธรรม จริยธรรม ของข้าราชการ มีการปรับเปลี่ยนบทบาทภารกิจ วิธีการบริหารงานภาครัฐให้มีประสิทธิภาพ มีการนำระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี (Good governance) มาเป็นแนวทางในการดำเนินงานเพื่อให้ทั้งภาครัฐ ภาคธุรกิจ เอกชน และประชาชน สามารถอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข ระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี (Good governance) หรือ “ธรรมาภิบาล” นับเป็นมิติของกระบวนการทัศน์ใหม่ของการบริหารงานภาครัฐ ซึ่งมีองค์ประกอบที่สำคัญ คือ การเน้นบทบาทของผู้บริหารงานภาครัฐในฐานะที่เป็นผู้บริหารที่มีคุณภาพสูงตามที่ประชาชนต้องการ สนับสนุนให้เกิดความอิสระในการบริหารแต่ระดับมากขึ้น การบริหารงานอย่างโปร่งใส มีคุณภาพด้วยระบบ “ธรรมาภิบาล” จึงเป็นหัวใจสำคัญยิ่งขององค์กรไม่ว่าจะเป็นหน่วยงานราชการหรือเอกชน ที่ต้องอาศัยการปรับตัวและเตรียมความพร้อมของประชาชนและผู้บริหารทุกระดับ (ไชยวัฒน์ คำชู, 2545 อ้างถึง สุภัทสรานันท์ โพธิ์กัน, 2561)

ด้วยเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 4 ในการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารงานสถานศึกษา และศึกษาว่ามีแนวทางในการบริหารโรงเรียนอย่างไรจึงเกิดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และทำให้สถานศึกษามีประสิทธิภาพประสิทธิผลตามเป้าหมายที่ตั้งไว้

วัตถุประสงค์

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยกำหนดวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

1. เพื่อศึกษาการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 4
2. เพื่อเปรียบเทียบการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 4 จำแนกตามระดับการศึกษา ประสพการณ์ทำงาน และขนาดของสถานศึกษา

3. เพื่อศึกษาแนวทางในการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 4

การทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดการบริหารสถานศึกษา

การบริหาร หมายถึง การดำเนินงานให้บรรลุวัตถุประสงค์โดยการใช้กระบวนการอย่างมีระเบียบ โดยอาศัยทรัพยากรทางการบริหาร คือ คน เงิน วัสดุอุปกรณ์ และการจัดการ ดังนั้น การบริหารจึงเป็นกระบวนการที่ผู้บริหารจำเป็นต้องใช้ทั้ง “ศาสตร์” และ “ศิลป์” ในการชักจูงให้คนหันมาช่วยเหลืองานขององค์กร เพื่อให้เกิดความร่วมมือร่วมใจกัน ในการทำงานให้ได้รับผลสำเร็จตามจุดหมายที่วางไว้อย่างเหมาะสมกับสถานการณ์ โดยที่ผู้บริหารต้องทำหน้าที่เป็นทั้งหัวหน้า ผู้นำ ผู้ประสานงานอย่างมีประสิทธิภาพ โดยอาศัยกระบวนการ 7 ประการ คือ การวางแผน การจัดองค์การ การจัดการด้านบุคคล การอำนวยการ การประสานงาน การรายงาน และการจัดการงบประมาณ (สุรชัย พรหมปากดี, 2565)

ขวัญพิชชา มีแก้ว (2562) กล่าวว่า การบริหารสถานศึกษา หมายถึง กระบวนการในการทำงานโดยมีผู้บริหารสถานศึกษาปฏิบัติภารกิจอย่างเป็นระบบในสถานศึกษา ที่ดำเนินการ 4 ด้าน คือ ด้านการบริหารวิชาการ ด้านการบริหารงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารทั่วไป

สิรินญา ศิริประโคน (2561) กล่าวว่า การบริหารสถานศึกษา หมายถึง การบริหารโรงเรียนหรือสถานศึกษาที่เป็นกิจกรรมทางการศึกษาที่จะต้องทำเป็นกระบวนการโดยกลุ่มบุคคลต่าง ๆ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้นั้น ก็คือการพัฒนาสมาชิกหรือ ผู้รับบริการทางการศึกษาให้เป็นผู้มีคุณภาพที่สังคมต้องการและเป็นภารกิจที่สำคัญ ยิ่งของผู้บริหารสถานศึกษาที่จะต้องสามารถนำองค์กรให้อยู่รอดต้องกำหนดแผนงานวิธีการตลอดจนขั้นตอนต่างๆ ในการปฏิบัติงานไว้อย่างมีระบบโดยพึงพิงงบประมาณจากรัฐที่มีไม่มากนักด้วยความประหยัดใช้ ทรัพยากรให้คุ้มค่าทั้งคนเงินเวลา และทรัพยากรอื่นอย่างอื่นเพราะถ้าระบบบริหารภายในสถานศึกษาไม่ดีจะกระทบกระเทือนต่อส่วนอื่น ๆ ของหน่วยงานได้ ดังนั้น ความสำเร็จหรือความล้มเหลวในการ บริหารสถานศึกษาจึงขึ้นอยู่กับสมรรถภาพของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นสำคัญ

สรุปได้ว่า การบริหารสถานศึกษา หมายถึง การดำเนินงานของกลุ่มบุคคล เพื่อพัฒนาหรือบริการให้แก่สมาชิกในสังคม เพื่อให้มีความเจริญงอกงาม โดยมีกระบวนการในการดำเนินงาน และต้องมีวัตถุประสงค์ เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายของสถานศึกษา โดยมุ่งหวังให้ผู้เรียน เกิดการเรียนรู้ ค้นหาความสามารถของตนเองตามความถนัดและความสนใจ

หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา

สัมมา รณิธย์ (2556) ได้กล่าวไว้ว่าธรรมาภิบาล หมายถึงการบริหารจัดการดูแลประโยชน์ของส่วนรวม และการรักษาผลประโยชน์ซึ่งกันและกันระหว่างภาครัฐภาคสังคม ภาคเอกชน และประชาชนทั่วไปในทุก ๆ ด้าน และทุก ๆ ระดับ เพื่อให้มีการวางกรอบการทำงานอย่างเป็นระบบที่มีความสัมพันธ์วิธีการและมีเครื่องมือที่ก่อให้เกิดระบบการบริหารจัดการที่ดีด้วยความเป็นธรรมเคารพสิทธิอย่างเสมอกันมีระบบและการใช้กฎหมายที่ยุติธรรมมีความรับผิดชอบเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมมีความโปร่งใส มีความคงเส้นคงวา สามารถตรวจสอบได้รับรู้ได้เมื่อตัดสินใจแล้วเปิดเผยเหตุผลได้การใช้อำนาจมีที่มาที่ไปอย่างเปิดเผยชัดเจนและสามารถก้าวท้าวสิ่งการได้อย่างไม่มีข้อจำกัด

ภูติศ นอขุนทด (2565) กล่าวว่า หลักธรรมาภิบาล หมายถึง การบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดีเป็นแนวทางสำคัญในการจัดระเบียบให้การบริหารงานภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน สามารถอยู่ร่วมกันอย่างเป็นสุข โดยเน้นการใช้กระบวนการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน ของสังคมเพื่อให้ประเทศมีพื้นฐานประชาธิปไตยที่เข้มแข็ง มีความชอบธรรม ความโปร่งใส และ ตรวจสอบได้ องค์ประกอบของธรรมาภิบาล เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับกรอบเป้าหมาย วัตถุประสงค์ แนวทางและวิธีปฏิบัติในการดำเนินงานเพื่อจะนำไปสู่การพัฒนาสังคมให้เป็นสังคมที่เรียกว่า สังคมที่ประกอบด้วยธรรม เป็นสังคมที่ใช้หลักธรรมาธิปไตยเป็นพื้นฐานในการตัดสินใจในทุก กรณีที่เข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้อง ซึ่งหลักธรรมาภิบาล ประกอบด้วย หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า

สรุปได้ว่า ธรรมาภิบาล หมายถึง แนวทางสำหรับการดำเนินงานอย่างเป็นระบบของ องค์การด้วยหลักการบริหารจัดการที่ดี โดยหลักการดังกล่าวได้ถูกกำหนดจากส่วนกลาง โดยเชื่อว่า ธรรมาภิบาลจะสามารถช่วยยกระดับและสร้างความน่าเชื่อถือขององค์การได้ในระดับสูง รวมถึง สามารถช่วยเพิ่มขีดศักยภาพขององค์การ เพื่อไปสู่การตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนมากขึ้น

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ศุภณัฐ กุมภาว์ (2563) ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนาแนวทางการบริหารสถานศึกษาโดยยึดหลักธรรมาภิบาล สำหรับโรงเรียน สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพปัจจุบันทางการบริหารสถานศึกษาโดยยึดหลักธรรมาภิบาล สำหรับโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์เขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับปานกลางสภาพที่พึงประสงค์ทางการบริหารสถานศึกษาโดยยึดหลักธรรมาภิบาล สำหรับโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์เขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับมาก 2) แนวทางการบริหารสถานศึกษาโดยยึดหลักธรรมาภิบาลสำหรับโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 3.1) การบริหารงบประมาณ ตามหลักธรรมาภิบาล มีแนวทางการบริหารสถานศึกษามีการบริหารงานที่ชัดเจนโดยให้บุคลากร ร่วมกันกำหนดแผนงานงบประมาณสอดคล้องตามแผนปฏิบัติงาน 3.2) การบริหารงานบุคคลตามหลัก ธรรมาภิบาล มีแนวทางการบริหารสถานศึกษามีการจัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาให้บุคลากรเข้าใจถึง แนวทางการพิจารณาความดีความชอบตามหลักเกณฑ์ 3.3) การบริหารทั่วไปตามหลักธรรมาภิบาล มีแนวทางการบริหารโรงเรียนกำหนดให้มีชั้น ความลับของฐานและรหัสการเข้าถึงข้อมูล 3.4) การบริหารวิชาการตามหลักธรรมาภิบาล มีแนวทางการบริหารสถานศึกษามีการจัดทำแผนการปฏิบัติงานด้านวิชาการ

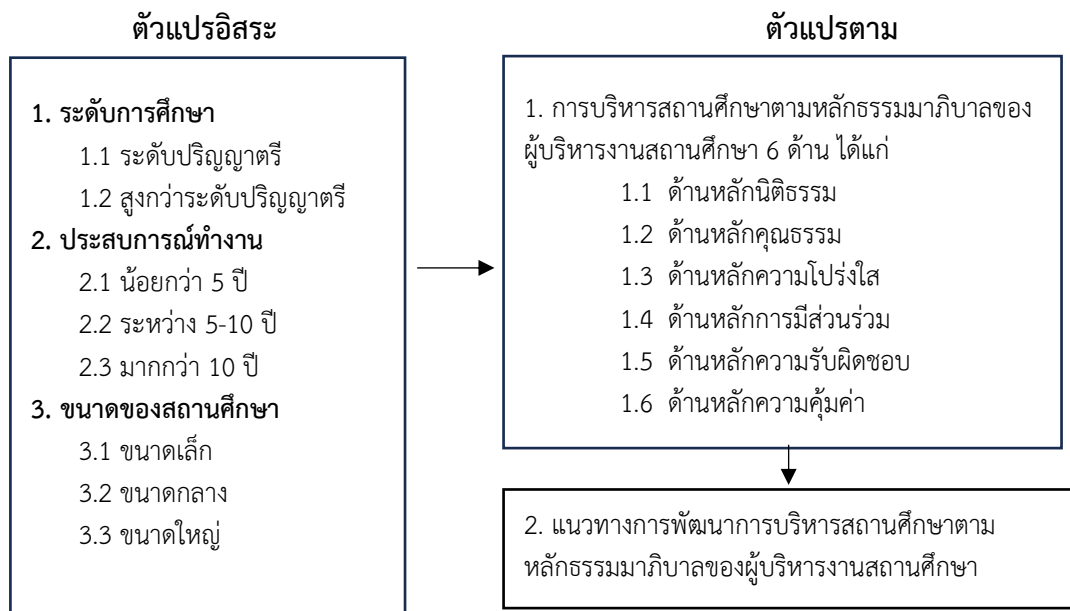
จุฑากาญจน์ เก่งกลสิกิจ (2564) ได้วิจัยเรื่อง การใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาในสภวิทยาเขตธรรมจักร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 5 ผลการวิจัยพบว่า ผลการวิจัยพบว่า 1. การใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่ามัธยเทศจากมากไปน้อย ดังนี้หลักคุณธรรมและจริยธรรม หลักความเสมอภาค หลักความเปิดเผยและโปร่งใส หลักการกระจายอำนาจ หลักนิติธรรม หลักการรับผิดชอบและสามารถตรวจสอบได้หลักการมีส่วนร่วมและการมุ่งเน้นฉันทามติหลักประสิทธิภาพ หลักการตอบสนอง และหลักประสิทธิภาพ ตามลำดับ 2. แนวทางการพัฒนาการใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา พบว่า 1) หลักประสิทธิภาพผู้บริหารสถานศึกษาควรพัฒนาวิธีการดำเนินงานให้มีความรวดเร็ว 2) หลักประสิทธิภาพ ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการสำรวจความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเพื่อนำมากำหนดแผนกลยุทธ์ 3) หลักการ

ตอบสนอง ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการจำแนกกลุ่มผู้รับบริการ และกำหนดกลยุทธ์ในการเข้าถึงผู้รับบริการ 4) หลักการรับผิดชอบและสามารถตรวจสอบได้ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการวิเคราะห์ปัญหาที่อาจเกิดขึ้นในการดำเนินงาน และร่วมกันวางแผนกรอบแนวทางการปฏิบัติงาน 5) หลักความเปิดเผยและโปร่งใส ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการพัฒนากระบวนการเผยแพร่ให้มีประสิทธิภาพ 6) หลักนิติธรรม ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมให้ครูและบุคลากรในสถานศึกษาได้พัฒนาตนเองตามความสมัครใจ 7) หลักความเสมอภาค ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมให้ผู้รับบริการทุกคนเข้าถึงการบริการได้อย่างเท่าเทียม 8) หลักการมีส่วนร่วมและการมุ่งเน้นฉันทามติ ผู้บริหารสถานศึกษาควรเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา 9) หลักการกระจายอำนาจ ผู้บริหารสถานศึกษาควรประสานความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอก ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาการจัดการศึกษา 10) หลักคุณธรรมและจริยธรรม ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีความเป็นกัลยาณมิตรที่ดี

ศุภชัย ทองศรี (2566) ได้วิจัยเรื่อง การใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารในการบริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดเลย ผลการวิจัยพบว่า 1. ระดับความคิดเห็นต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดเลย โดยรวมอยู่ในระดับมาก ยกเว้นหลักความเสมอภาค และหลักคุณธรรมและจริยธรรมอยู่ในระดับมากที่สุด 2. ผลการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาในสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดเลย จำแนกตาม เพศ อายุ ประสบการณ์ทำงานไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารงานสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 4 ตามแนวคิดของกระทรวงศึกษาธิการ (2542) ตามภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ระเบียบวิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเกี่ยวกับประชากร กลุ่มตัวอย่าง และกลุ่มผู้ให้ข้อมูล ดังนี้

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 4 จำนวน 1,817 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 4 จำนวน 317 คน กำหนดขนาดโดยใช้ตารางเครจซี่มอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970) และได้โดยการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster random sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลแบ่งออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ ประกอบด้วย

1. แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) ได้แก่ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ทำงาน และขนาดของสถานศึกษา

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับ การบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) ตามวิธีของลิเคิร์ต (Likert)

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับแนวทางในการพัฒนา การบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 4 เป็นแบบสอบถามแบบปลายเปิด (Open ended)

2. แบบสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 7 คน โดยใช้คุณสมบัติเป็นผู้บริหารที่มีผลงานดีเด่น เพื่อศึกษาแนวทางในการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 4 เป็นแบบสอบถามสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง

3. การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

3.1 เครื่องมือที่เป็นแบบสอบถามการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีการสร้างตามขั้นตอน ดังนี้

3.1.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยเกี่ยวข้องกับการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา แนวคิดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2551) เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

3.1.2 ศึกษาวิธีสร้างเครื่องมือแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) ตามวิธีของลิเคิร์ต (Likert) และการสร้างแบบสอบถามจากตำราของ บุญชม ศรีสะอาด (2553)

3.1.3 ผู้วิจัยดำเนินการสร้างแบบสอบถาม โดยสังเคราะห์จากนิยามศัพท์เฉพาะที่ผู้วิจัยตั้งขึ้นเพื่อใช้ในการวิจัยในครั้งนี้

3.1.4 นำแบบสอบถามเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน เพื่อหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (IOC) ซึ่งค่าดัชนีความสอดคล้องมีค่าระหว่าง 0.80 – 1.00 และปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ

3.1.5 นำเสนอแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try out) กับผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 4

3.1.6 คัดเลือกข้อคำถามที่มีความเหมาะสมจำนวน 48 ข้อ มาวิเคราะห์หาความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) ซึ่งค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามมีค่าเท่ากับ 0.87

3.1.7 จัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาต่อไป

3.2 เครื่องมือที่เป็นแบบสัมภาษณ์การบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 4 นำส่งอาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบคุณภาพตามความเหมาะสม

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 การวิจัยในครั้งนี้เพื่อศึกษาการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 4 ใช้การเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้

4.1.1 ขออนุญาตเพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ต่อผู้อำนวยการสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 4

4.1.2 ผู้วิจัยส่งหนังสือจากวิทยาลัยนครราชสีมา ไปยังสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย โดยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง

4.1.3 ผู้วิจัยติดตามเก็บรวบรวมแบบสอบถามคืนด้วยตนเอง ได้แบบสอบถามกลับคืน จำนวน 317 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100

4.2 เครื่องมือที่ใช้แบบสัมภาษณ์เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารสถานศึกษา โดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 4 ผู้วิจัยออกหนังสือขออนุญาตการเก็บรวบรวมข้อมูลนัดหมายวันและเวลาสัมภาษณ์ ระยะเวลาสัมภาษณ์ประมาณ 10 - 15 นาที

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 การวิจัยเพื่อศึกษา การพัฒนาการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 4 ในการวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปโดยทำการวิเคราะห์ข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

5.1.1 วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับระดับการศึกษา ประสบการณ์ทำงาน และขนาดของสถานศึกษา ของกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามโดยหาความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage)

5.1.2 วิเคราะห์ทักษะการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 4 ทั้งโดยภาพรวม รายด้านและรายข้อโดยหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วนำไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ (บุญชม ศรีสะอาด, 2553)

5.1.3 การบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 4 จำแนกตาม ระดับการศึกษา โดยใช้ค่า t – test (Independent samples)

5.1.4 การบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 4 จำแนกตาม ประสบการณ์ทำงาน และขนาดของสถานศึกษา โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว โดยใช้ F-test (One way ANOVA)

5.1.5 วิเคราะห์เกี่ยวกับแนวทางในการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 4 โดยวิเคราะห์ความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) และการวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive analysis)

6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

6.1 สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation)

6.2 สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน ได้แก่ (บุญชม ศรีสะอาด, 2553) t- test แบบ Independent samples และ F- test แบบ One way ANOVA และทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ โดยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe's method)

ผลการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูล พัฒนาการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 4 ผู้วิจัยเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับ ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลทั่วไป	ความถี่	ร้อยละ
ระดับการศึกษา		
ระดับปริญญาตรี	127	40
สูงกว่าระดับปริญญาตรี	190	60
รวม	317	100
ประสบการณ์ทำงาน		
น้อยกว่า 5 ปี	48	15
ระหว่าง 5-10 ปี	82	26
มากกว่า 10 ปี	187	59
รวม	317	100
ขนาดของสถานศึกษา		
ขนาดเล็ก	41	13
ขนาดกลาง	174	55
ขนาดใหญ่	102	32
รวม	317	100

จากตารางที่ 1 แสดงว่าผู้ตอบแบบสอบถามเป็นผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 127 คน คิดเป็นร้อยละ 40 วุฒิการศึกษาสูงกว่าระดับปริญญาตรี จำนวน 190 คน คิดเป็นร้อยละ 60 เป็นผู้ที่มีประสบการณ์ทำงานน้อยกว่า 5 ปี จำนวน 48 คน คิดเป็นร้อยละ 15 ประสบการณ์ทำงานระหว่าง 5 - 10 ปี จำนวน 82 คน คิดเป็นร้อยละ 26 ประสบการณ์ทำงานมากกว่า 10 ปี จำนวน 187 คน คิดเป็นร้อยละ 59 ซึ่งปฏิบัติงานอยู่ในโรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 41 คน คิดเป็นร้อยละ 13 ขนาดกลาง จำนวน 174 คน คิดเป็นร้อยละ 55 และโรงเรียนขนาดใหญ่ จำนวน 102 คน คิดเป็นร้อยละ 32

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นที่มีต่อการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 4

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 4 โดยภาพรวมและรายด้าน

ด้านที่	รายการ	ระดับปฏิบัติ		แปลผล	อันดับที่
		$\bar{X}$	S.D.		
1	ด้านหลักนิติธรรม	4.50	0.21	มาก	1
2	ด้านหลักคุณธรรม	4.46	0.18	มาก	3
3	ด้านหลักความโปร่งใส	4.47	0.21	มาก	2
4	ด้านหลักความมีส่วนร่วม	4.45	0.20	มาก	4
5	ด้านหลักความรับผิดชอบ	4.44	0.18	มาก	5
6	ด้านหลักความคุ้มค่า	4.42	0.18	มาก	6
ภาพรวม		4.48	0.13	มาก	

จากตารางที่ 2 แสดงว่า การบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 4 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.48$, S.D. = 0.13) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ทุกด้านมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านหลักนิติธรรม ($\bar{X} = 4.50$, S.D. = 0.21) รองลงมา คือ ด้านหลักความโปร่งใส ($\bar{X} = 4.47$, S.D. = 0.21) ด้านหลักคุณธรรม ($\bar{X} = 4.46$, S.D. = 0.18) ด้านหลักความมีส่วนร่วม ($\bar{X} = 4.45$, S.D. = 0.20) และด้านหลักความรับผิดชอบ ($\bar{X} = 4.44$, S.D. = 0.18) ตามลำดับ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านหลักความคุ้มค่า ($\bar{X} = 4.42$, S.D. = 0.18)

ตอนที่ 3 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 4 จำแนกตามระดับการศึกษา ประสบการณ์ทำงาน และขนาดของสถานศึกษา

1. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 4 จำแนกตามระดับการศึกษา

ตารางที่ 3 เปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 4 จำแนกตามระดับการศึกษา โดยภาพรวมและรายด้าน

ด้านที่	รายการ	ระดับ ปริญญาตรี		สูงกว่าระดับ ปริญญาตรี		t	p-value
		$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1	ด้านหลักนิติธรรม	4.50	0.21	4.50	0.21	.048	.962
2	ด้านหลักคุณธรรม	4.46	0.18	4.45	0.19	.069	.946
3	ด้านหลักความโปร่งใส	4.47	0.20	4.47	0.21	.054	.057
4	ด้านหลักความมีส่วนร่วม	4.43	0.19	4.44	0.20	.830	.407
5	ด้านหลักความรับผิดชอบ	4.43	0.18	4.44	0.18	.621	.535
6	ด้านหลักความคุ้มค่า	4.42	0.18	4.43	0.18	.836	.404
ภาพรวม		4.45	0.13	4.46	0.13	.537	.592

จากตารางที่ 3 แสดงว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่มีการศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 4 โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

2. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 4 จำแนกตามประสบการณ์ทำงาน

ตารางที่ 4 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 4 จำแนกตามประสบการณ์ทำงาน

ด้านที่	รายการ	ประสบการณ์ทำงาน					
		น้อยกว่า 5 ปี		ระหว่าง 5 - 10 ปี		มากกว่า 10 ปี	
		$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
1	ด้านหลักนิติธรรม	4.50	0.23	4.50	0.20	4.50	0.22
2	ด้านหลักคุณธรรม	4.43	0.19	4.45	0.18	4.46	0.19
3	ด้านหลักความโปร่งใส	4.46	0.23	4.47	0.19	4.47	0.21
4	ด้านหลักความมีส่วนร่วม	4.44	0.19	4.45	0.21	4.45	0.20
5	ด้านหลักความรับผิดชอบ	4.43	0.16	4.44	0.20	4.44	0.18
6	ด้านหลักความคุ้มค่า	4.45	0.19	4.44	0.18	4.43	0.18
ภาพรวม		4.945	0.14	4.46	0.13	4.46	0.13

จากตารางที่ 4 แสดงว่า การบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 4 ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่มีประสบการณ์ทำงานน้อยกว่า 5 ปี โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.45$, S.D. = 0.14) ด้านที่มีการปฏิบัติสูงสุด คือ ด้านหลักนิติธรรม ($\bar{X} = 4.50$, S.D. = 0.23) รองลงมา คือ ด้านหลักความโปร่งใส ($\bar{X} = 4.46$, S.D. = 0.23) ด้านหลักความคุ้มค่า ($\bar{X} = 4.45$, S.D. = 0.19) ด้านหลักความมีส่วนร่วม ($\bar{X} = 4.44$, S.D. = 0.19) ด้านที่มีการปฏิบัติต่ำสุด คือ ด้านหลักคุณธรรม ($\bar{X} = 4.43$, S.D. = 0.19) และด้านหลักความรับผิดชอบ ($\bar{X} = 4.43$, S.D. = 0.19)

การบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 4 ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่มีประสบการณ์ทำงาน 5 - 10 ปี โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.46$, S.D. = 0.13) ด้านที่มีการปฏิบัติสูงสุด คือ ด้านหลักนิติธรรม ($\bar{X} = 4.50$, S.D. = 0.20) รองลงมา คือ ด้านหลักความโปร่งใส ($\bar{X} = 4.47$, S.D. = 0.19) ด้านหลักคุณธรรม ($\bar{X} = 4.45$, S.D. = 0.18) ด้านหลักความมีส่วนร่วม ($\bar{X} = 4.45$, S.D. = 0.21) ด้านที่มีการปฏิบัติต่ำสุดคือ ด้านหลักความรับผิดชอบ ($\bar{X} = 4.44$, S.D. = 0.20) และด้านหลักความคุ้มค่า ($\bar{X} = 4.44$, S.D. = 0.18) ตามลำดับ

การบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 4 ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่มีประสบการณ์ทำงานมากกว่า 10 ปี โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.46$, S.D. = 0.13) ด้านที่มีการปฏิบัติสูงสุด คือ ด้านหลักนิติธรรม ($\bar{X} = 4.50$, S.D. = 0.22) รองลงมา คือ ด้านหลักความโปร่งใส ($\bar{X} = 4.47$, S.D. = 0.21) ด้านหลักคุณธรรม ($\bar{X} = 4.46$, S.D. = 0.19) ด้านหลักความมีส่วนร่วม ($\bar{X} = 4.45$, S.D. = 0.20) ด้านหลักความรับผิดชอบ ($\bar{X} = 4.44$, S.D. = 0.18) ด้านที่มีการปฏิบัติต่ำสุดคือ และด้านหลักความคุ้มค่า ($\bar{X} = 4.43$, S.D. = 0.18) ตามลำดับ

ตารางที่ 5 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 4 จำแนกตามประสบการณ์ทำงาน โดยภาพรวมและรายด้าน

รายการ	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	p-value
ด้านหลักนิติธรรม	ระหว่างกลุ่ม	.001	2	.000	.009	.991
	ภายในกลุ่ม	15.413	338	.046		
	รวม	15.414	340			
ด้านหลักคุณธรรม	ระหว่างกลุ่ม	.084	2	.042	1.199	.303
	ภายในกลุ่ม	11.805	338	.035		
	รวม	11.889	340			
ด้านหลักความโปร่งใส	ระหว่างกลุ่ม	.004	2	.002	.042	.959
	ภายในกลุ่ม	14.751	338	.044		
	รวม	14.754	340			

รายการ	แหล่งความ แปรปรวน	SS	df	MS	F	p-value
ด้านหลักความมีส่วนร่วม	ระหว่างกลุ่ม	.041	2	.021	.511	.600
	ภายในกลุ่ม	13.601	338	.040		
	รวม	13.642	340			
ด้านหลัก ความรับผิดชอบ	ระหว่างกลุ่ม	.014	2	.007	.204	.816
	ภายในกลุ่ม	11.223	338	.033		
	รวม	11.237	340			
ด้านหลักความคุ้มค่า	ระหว่างกลุ่ม	.088	2	.044	1.358	.259
	ภายในกลุ่ม	10.918	338	.032		
	รวม	11.005	340			
ภาพรวม	ระหว่างกลุ่ม	.005	2	.002	.144	.866
	ภายในกลุ่ม	5.721	338	.017		
	รวม	5.726	340			

จากตารางที่ 5 แสดงว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่มีประสบการณ์ทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 4 โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

3. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 4 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา ตารางที่ 6 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 4 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา

ด้านที่	รายการ	ขนาดของสถานศึกษา					
		เล็ก		กลาง		ใหญ่	
		$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
1	ด้านหลักนิติธรรม	4.49	0.22	4.51	0.21	4.50	0.21
2	ด้านหลักคุณธรรม	4.42	0.19	4.47	0.18	4.46	0.19
3	ด้านหลักความโปร่งใส	4.46	0.23	4.47	0.20	4.48	0.21
4	ด้านหลักความมีส่วนร่วม	4.43	0.19	4.43	0.20	4.46	0.20
5	ด้านหลักความรับผิดชอบ	4.42	0.16	4.43	0.19	4.46	0.18
6	ด้านหลักความคุ้มค่า	4.44	0.18	4.41	0.18	4.45	0.17
ภาพรวม		4.45	0.13	4.45	0.13	4.47	0.12

จากตารางที่ 6 แสดงว่า การบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 4 ในสถานศึกษาขนาดเล็ก โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.45$, S.D.= 0.13) ด้านที่มีการปฏิบัติสูงสุด คือ ด้านหลักนิติธรรม ($\bar{X} = 4.49$, S.D.= 0.22) รองลงมา คือ ด้านหลักความโปร่งใส ($\bar{X} = 4.46$, S.D.= 0.23) ด้านหลักความคุ้มค่า ($\bar{X} = 4.44$, S.D.= 0.18) ด้านหลักความมีส่วนร่วม ($\bar{X} = 4.43$, S.D.= 0.19) ด้านที่มีการปฏิบัติต่ำสุด คือ ด้านหลักคุณธรรม ($\bar{X} = 4.42$, S.D.= 0.19) และด้านหลักความรับผิดชอบ ($\bar{X} = 4.42$, S.D.= 0.16) ตามลำดับ

การบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 4 ในสถานศึกษาขนาดกลาง โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.45$, S.D. = 0.13) ด้านที่มีการปฏิบัติสูงสุด คือ ด้านหลักนิติธรรม ($\bar{X} = 4.51$, S.D. = 0.21) รองลงมา คือ ด้านหลักความโปร่งใส ($\bar{X} = 4.47$, S.D. = 0.20) ด้านหลักคุณธรรม ($\bar{X} = 4.47$, S.D. = 0.18) ด้านหลักความมีส่วนร่วม ($\bar{X} = 4.43$, S.D. = 0.20) ด้านหลักความรับผิดชอบ ($\bar{X} = 4.43$, S.D. = 0.19) ด้านที่มีการปฏิบัติต่ำสุดคือ ด้านหลักความคุ้มค่า ($\bar{X} = 4.41$, S.D. = 0.18) ตามลำดับ

การบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 4 ในสถานศึกษาขนาดใหญ่ โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.47$, S.D. = 0.12) ด้านที่มีการปฏิบัติสูงสุด คือ ด้านหลักนิติธรรม ($\bar{X} = 4.50$, S.D. = 0.21) รองลงมา คือ ด้านหลักความโปร่งใส ($\bar{X} = 4.48$, S.D. = 0.21) ด้านหลักความมีส่วนร่วม ($\bar{X} = 4.46$, S.D. = 0.20) ด้านหลักคุณธรรม ($\bar{X} = 4.46$, S.D. = 0.19) ด้านหลักความรับผิดชอบ ($\bar{X} = 4.44$, S.D. = 0.18) ด้านที่มีการปฏิบัติต่ำสุดคือ และด้านหลักความคุ้มค่า ($\bar{X} = 4.45$, S.D. = 0.17) ตามลำดับ

ตารางที่ 7 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 4 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายด้าน

รายการ	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	p-value
ด้านหลักนิติธรรม	ระหว่างกลุ่ม	.009	2	.005	.100	.905
	ภายในกลุ่ม	15.405	338	.046		
	รวม	15.414	340			
ด้านหลักคุณธรรม	ระหว่างกลุ่ม	.082	2	.041	1.178	.309
	ภายในกลุ่ม	11.806	338	.035		
	รวม	11.889	340			
ด้านหลักความโปร่งใส	ระหว่างกลุ่ม	.026	2	.013	.293	.746
	ภายในกลุ่ม	14.729	338	.044		
	รวม	14.754	340			

รายการ	แหล่งความ แปรปรวน	SS	df	MS	F	p-value
ด้านหลักความมีส่วนร่วม	ระหว่างกลุ่ม	.069	2	.035	.861	.423
	ภายในกลุ่ม	13.573	338	.040		
	รวม	13.642	340			
ด้านหลักความ รับผิดชอบ	ระหว่างกลุ่ม	.052	2	.026	.791	.454
	ภายในกลุ่ม	11.185	338	.033		
	รวม	11.237	340			
ด้านหลักความคุ้มค่า	ระหว่างกลุ่ม	.087	2	.044	1.347	.261
	ภายในกลุ่ม	10.918	338	.032		
	รวม	11.005	340			
ภาพรวม	ระหว่างกลุ่ม	.026	2	.013	.783	.458
	ภายในกลุ่ม	5.700	338	.017		
	รวม	5.726	340			

จากตารางที่ 7 แสดงว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาที่มีขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 4 โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

สรุปผลการวิจัย

1. การบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 4 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มี ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านหลักนิติธรรม รองลงมาคือ ด้านหลักความโปร่งใส ด้านหลักคุณธรรม ด้านหลักความมีส่วนร่วม และด้านหลักความรับผิดชอบต่อ ตามลำดับ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านหลักความคุ้มค่า

2. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 4 จำแนกตามระดับการศึกษา ประสบการณ์ทำงานและขนาดของสถานศึกษา พบว่าโดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

3. แนวทางในการส่งเสริมการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 4 ประกอบด้วย 6 ด้าน คือ 1) หลักนิติธรรม 2) หลัก คุณธรรม 3) หลักความโปร่งใส 4) หลักความมีส่วนร่วม 5) หลักความรับผิดชอบต่อ และ 6) หลักความคุ้มค่า

อภิปรายผล

จากการสรุปผลการวิจัย เรื่อง การบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 4 ผู้วิจัยได้นำประเด็นสำคัญมาอภิปรายผลดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ การบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 4 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านหลักนิติธรรม รองลงมาคือ ด้านหลักความโปร่งใส ด้านหลักคุณธรรม ด้านหลักความมีส่วนร่วม และด้านหลักความรับผิดชอบ ตามลำดับ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านหลักความคุ้มค่า ทั้งนี้อาจเนื่องจากการใช้หลักธรรมาภิบาลเหล่านี้เป็นตัวช่วยในการสร้างพื้นฐานที่เข้มแข็งสำหรับการบริหารสถานศึกษา และการพัฒนาของนักเรียนในพื้นที่ การใช้หลักธรรมาภิบาลช่วยสร้างสภาพแวดล้อมที่เต็มไปด้วยความรับผิดชอบและความโปร่งใส การสนับสนุนและสร้างความเชื่อมั่นให้กับบุคลากรและการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีมีบทบาทสำคัญในการสร้างสถานศึกษาที่มีคุณภาพและสร้างนักเรียนที่มีประสิทธิภาพในการเรียนรู้และชีวิตอย่างยั่งยืนได้ ภาพรวมของการบริหารสถานศึกษาด้วยหลักธรรมาภิบาลนี้ทำให้เห็นว่าการเข้าใจและการนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในการดำเนินงานอย่างคุ้มค่า ซึ่งมีผลต่อการพัฒนาทั้งของบุคลากรและนักเรียนในสถานศึกษา สอดคล้องกับงานวิจัยของ จุฑากาญจน์ เก่งกลิจ (2564) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาในสหวิทยาเขตธรรมจักร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 5 ผลการวิจัยพบว่า การใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยเลขคณิตจากมากไปน้อย ดังนี้หลักคุณธรรมและจริยธรรม หลักความเสมอภาค หลักความเปิดเผยและโปร่งใส หลักการกระจายอำนาจ หลักนิติธรรม หลักภาระ รับผิดชอบและสามารถตรวจสอบได้ หลักการมีส่วนร่วมและการมุ่งเน้นฉันทามติหลักประสิทธิผล หลักการตอบสนอง และหลักประสิทธิภาพตามลำดับ

2. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 4

2.1 จำแนกตาม ระดับการศึกษา พบว่าโดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเนื่องจากความคิดเห็นต่อการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาแสดงให้เห็นถึงการเข้าใจและการนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในการบริหารที่คล้ายคลึงกัน ซึ่งส่งผลให้มีความคิดเห็นที่คล้ายกันในการปรับปรุงและพัฒนาสถานศึกษาในทุก ๆ ระดับการศึกษา เพื่อสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่ดีและส่งเสริมการพัฒนาของนักเรียนในทุก ๆ ระดับอย่างเป็นระบบและยั่งยืนได้ดีตามวัตถุประสงค์ของหลักธรรมาภิบาลนั้น ๆ อย่างมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิภาพในการทำงานทางการศึกษาที่ทุกคนมุ่งมั่นทำให้สถานศึกษาเติบโตและปรับปรุงเพื่อให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในสังคมและสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนไปอย่างรวดเร็วในปัจจุบันและอนาคตได้อย่างเหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ดลฤดี วินธิสา (2566) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องทัศนคติของบุคลากรที่มีต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า ผลการเปรียบเทียบทัศนคติของบุคลากรที่มีต่อการบริหารงาน ตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตาม ระดับการศึกษา ไม่มีความแตกต่างกัน

2.2 จำแนกตาม ประสบการณ์ทำงาน พบว่าโดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเนื่องจาก 1) การนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในที่ทำงาน ผู้บริหารหรือบุคลากรในสถานศึกษาที่ต่างกันอาจมีการนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในลักษณะที่คล้ายคลึงกัน ทำให้มีความคิดเห็นที่มีความคล้ายคลึงกันในการบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลเหล่านี้ 2) การส่งเสริมและการฝึกอบรมหรือการสนับสนุนในการนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในการทำงานอาจมีความเป็นไปได้ที่มีความคล้ายคลึงกันในการให้ความรู้และการส่งเสริมความเข้าใจในหลักธรรมาภิบาล 3)

บรรยากาศองค์กร สถานศึกษาที่มีบรรยากาศที่สนับสนุนและส่งเสริมหลักธรรมาภิบาลมักจะมีแนวทางการทำงานที่คล้ายคลึงกันในด้าน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศุภชัย ทองศรี (2566) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดเลย พบว่า ผลการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาในสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดเลย จำแนกตามประสบการณ์ทำงานไม่แตกต่างกัน

2.3 จำแนกตาม ขนาดของสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายด้านพบว่าไม่แตกต่างกันทั้งนี้อาจเนื่องจาก

1) การกระจายความคิดเห็น ผู้บริหารที่อาศัยหลักธรรมาภิบาลอาจมีการกระจายและส่งเสริมให้บุคลากรทุกคนมีความเข้าใจและปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาลอย่างเท่าเทียมกันทุก ๆ ระดับของสถานศึกษา 2) การเป็นระบบและการส่งเสริมความเชื่อมโยง หลักธรรมาภิบาลอาจถูกนำเสนอและส่งเสริมให้เป็นส่วนหนึ่งของระบบการบริหารสถานศึกษาที่ใหญ่ขึ้น ทำให้มีการเชื่อมโยงและการนำไปใช้อย่างเท่าเทียมกันทุกที่ 3) การใช้แนวทางและเครื่องมือการใช้เครื่องมือหรือแนวทางในการส่งเสริมหลักธรรมาภิบาลอาจมีการนำเสนอแบบเดียวกันหรือคล้ายกันทั้งหมด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เสียงทิพย์ มัยวงศ์ (2561) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 2 พบว่า ความคิดเห็นของครูผู้สอน จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา พบว่าโดยรวมและรายด้านมีพฤติกรรมไม่แตกต่างกัน

3. แนวทางในการส่งเสริมพัฒนาการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 4

3.1 ด้านหลักนิติธรรม จากผลการวิจัยพบว่า การบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 4 มีแนวทางการส่งเสริมด้านหลักนิติธรรม ได้แก่ 1) ผู้บริหารควรส่งเสริมความเป็นธรรมในทุก ๆ ด้านของการบริหาร 2) ผู้บริหารจำเป็นต้องปฏิบัติตามกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการบริหารสถานศึกษาอย่างเคร่งครัด 3) การบริหารที่มีความโปร่งใส 4) ผู้บริหารควรมีจริยธรรมและคุณธรรมที่ดี เป็นแบบอย่างที่ดีให้กับผู้อื่นในสถานศึกษา 5) ส่งเสริมให้มีการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายในการตัดสินใจ รวมถึงการสร้างเวทีสำหรับการแสดงความคิดเห็นและการอภิปรายซึ่งช่วยให้ความยุติธรรมและเป็นที่ยอมรับมากขึ้น

3.2 ด้านหลักคุณธรรม จากผลการวิจัยพบว่า การบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 4 มีแนวทางการส่งเสริมด้านหลักคุณธรรม ได้แก่ 1) ผู้บริหารควรมีความซื่อสัตย์ในการทำงาน 2) ผู้บริหารควรมีจิตวิญญาณของการเสียสละและการบริการ พร้อมทั้งจะทำงานเพื่อประโยชน์ส่วนรวมและพัฒนาสถานศึกษา 3) ผู้บริหารควรมีความรับผิดชอบสูงต่อหน้าที่และการตัดสินใจของตน 4) ผู้บริหารควรมีคุณสมบัติของผู้นำที่ดี 5) ผู้บริหารควรมีความเมตตากรุณาต่อผู้อื่น

3.3 ด้านหลักความโปร่งใส จากผลการวิจัยพบว่า การบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 4 มีแนวทางการส่งเสริมด้านหลักความโปร่งใส ได้แก่ 1) ผู้บริหารควรเปิดเผยข้อมูลที่สำคัญและเกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการสถานศึกษาให้กับผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย 2) ส่งเสริมให้มีการมีส่วนร่วมของครู นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชนในการตัดสินใจ

เกี่ยวกับการบริหารจัดการสถานศึกษา 3) มีการตรวจสอบและประเมินผลการดำเนินงานอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง 4) สร้างช่องทางการร้องเรียนที่ชัดเจน และมีการตอบสนองที่รวดเร็วและเป็นธรรม 5) จัดการฝึกอบรมและพัฒนาความรู้เกี่ยวกับหลักธรรมาภิบาลและความโปร่งใสให้กับผู้บริหารและบุคลากรทุกระดับ

3.4 ด้านหลักความมีส่วนร่วม จากผลการวิจัยพบว่า การบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 4 มีแนวทางการส่งเสริมด้านหลักความมีส่วนร่วม ได้แก่ 1) ผู้บริหารควรสร้างช่องทางและโอกาสให้กับครู นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชนในการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและการวางแผนด้านต่าง ๆ ของสถานศึกษา 2) จัดการประชุมและสัมมนาที่เปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายได้แสดงความคิดเห็นและแลกเปลี่ยนข้อมูลกันอย่างเสรี 3) สนับสนุนการทำงานของคณะกรรมการหรือกลุ่มงานที่มีสมาชิกจากหลายฝ่าย 4) จัดให้มีการให้ข้อมูลและการศึกษาเกี่ยวกับนโยบายแผนงาน 5) ส่งเสริมการสร้างเครือข่ายและการทำงานร่วมกับชุมชนและองค์กรภายนอก

3.5 ด้านหลักความรับผิดชอบ จากผลการวิจัยพบว่า จากผลการวิจัยพบว่า การบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 4 มีแนวทางการส่งเสริม ด้านหลักความรับผิดชอบ ได้แก่ 1) ผู้บริหารควรกำหนดบทบาทและความรับผิดชอบของตนเองและของบุคลากรทุกระดับอย่างชัดเจน 2) มีการตั้งระบบการตรวจสอบและประเมินผลที่เป็นธรรมและเป็นระบบ 3) ผู้บริหารและบุคลากรทุกระดับควรมีการรายงานผลการทำงานและการใช้จ่ายอย่างโปร่งใส 4) ส่งเสริมให้ผู้บริหารและบุคลากรทุกระดับมีจริยธรรมในการทำงานและปฏิบัติตามกฎหมายและข้อบังคับที่เกี่ยวข้องอย่างเคร่งครัด 5) สร้างโอกาสและสนับสนุนให้บุคลากรทุกระดับได้เรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง

3.6 ด้านหลักความคุ้มค่า จากผลการวิจัยพบว่า จากผลการวิจัยพบว่า การบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 4 มีแนวทางการส่งเสริม ด้านหลักความคุ้มค่า ได้แก่ 1) ผู้บริหารควรวางแผนและจัดสรรทรัพยากรทั้งมนุษย์ วัสดุ และการเงินอย่างรอบคอบ 2) มีการประเมินผลและติดตามผลการดำเนินงานอย่างสม่ำเสมอ 3) ส่งเสริมการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีในการบริหารจัดการและการสอน 4) สร้างโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่ายได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจและการประเมินผล 5) มีการดำเนินการอย่างโปร่งใสและมีการตรวจสอบจากภายนอก

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากการศึกษาเรื่อง การบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 4 ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเพื่อให้บุคลากรทางการศึกษาและสถานศึกษา ได้มีการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา ให้มากขึ้นดังต่อไปนี้

1. ด้านหลักนิติธรรม ควรเน้นการตัดสินใจและการดำเนินการที่เป็นธรรม โปร่งใส และเป็นไปตามกฎหมายและจรรยาบรรณวิชาชีพ

2. ด้านหลักคุณธรรม ควรมุ่งเน้นการสร้างและรักษามาตรฐานจริยธรรมสูงสุดในทุกด้านของการบริหารจัดการ ผู้บริหารควรใช้ผลการวิจัยเพื่อส่งเสริมการตัดสินใจและการดำเนินงานที่มีความซื่อสัตย์ ยุติธรรม

3. ด้านหลักความโปร่งใส ควรรวมถึงการเปิดเผยข้อมูลและการตัดสินใจอย่างเป็นระบบและสม่ำเสมอ ผู้บริหารควรใช้ผลการวิจัยเพื่อสนับสนุนการตัดสินใจที่มีข้อมูลพื้นฐานและเปิดเผยให้กับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทราบ

4. ด้านหลักความร่วมมือมีส่วนร่วม ควรเน้นการสร้างกระบวนการที่เปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องได้มีส่วนร่วมอย่างแท้จริง

5. ด้านหลักความรับผิดชอบ ควรเน้นการสร้าง ความรับผิดชอบและความโปร่งใสในทุก ๆ ด้านของการบริหารจัดการ ผู้บริหารควรใช้ผลการวิจัยเพื่อปรับปรุงและพัฒนา นโยบาย ระบบ และกระบวนการทำงานให้มีความเหมาะสม มีการกำหนดเป้าหมาย มาตรฐาน และขั้นตอนการทำงานที่ชัดเจน

6. ด้านหลักความคุ้มค่า ควรเน้นการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพและประหยัด โดยมีการวางแผน ติดตาม ประเมินผล และปรับปรุงกระบวนการทำงานอย่างต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. สถานศึกษาควรนำการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา ไปใช้กับสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

2. สถานศึกษาควรนำผลการวิจัยไปใช้ การบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา เป็นแนวทางการนิเทศ กำกับ ติดตาม ผลการวิจัยให้เกิดประสิทธิผลสูงขึ้น

3. การศึกษาผลกระทบของการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา ส่งผลอย่างไรต่อคุณภาพการศึกษาและพัฒนาการของนักเรียน และทดลองนำแนวทางหรือโมเดลของการเป็นผู้นำเชิงสร้างสรรค์ไปใช้ในสถานศึกษาจริง และวิเคราะห์ผลลัพธ์ที่ได้

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2542). *คำชี้แจงประกอบพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์กรมศาสนา.

ขวัญพิชชา มีแก้ว. (2562). *การบริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี*. วิทยานิพนธ์. จันทบุรี: มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.

จุฑาทาญจน์ เก่งกลีจ. (2564). *การใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาในสหวิทยาเขตธรรมจักร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 5*. การค้นคว้าอิสระหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา แผน ข ระดับปริญญาโทมหาบัณฑิต, ภาควิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.

ดลฤดี วินธิสา. (2566). ทศนคติของบุคลากรที่มีต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดร้อยเอ็ด. *วารสารวิชาการรัตนบุศย์*, 5(1), 311-320.

ธีระ รุญเจริญ. (2560). *ความเป็นมืออาชีพในการจัดและบริหารการศึกษายุคปฏิรูปการศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร: ข้าวฟ่าง.

บุญชม ศรีสะอาด. (2553). *การวิจัยเบื้องต้น*. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.

ภูติศ นอขุนทด. (2565). หลักธรรมาภิบาลกับการบริหารงานภาครัฐ GOOD GOVERNANCE AND PUBLIC ADMINISTRATION. *วารสาร มจร อุบลปริทรรศน์*, 7(1), 1 030 - 1044.

ศุภชัย ทองศรี. (2566). การใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารในการบริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดเลย. *วารสารวิชาการรัตนบุศย์*, 5(2), 682-693.

- ศุภณัฐ กุมภาร์. (2563). การพัฒนาแนวทางการบริหารสถานศึกษาโดยยึดหลักธรรมาภิบาลสำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์เขต 3. วิทยานิพนธ์. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สัมมา ธนินธ์. (2556). *หลัก ทฤษฎีและปฏิบัติการบริหารการศึกษา*. กรุงเทพฯ: ข้าวฟ่าง.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551*. กรุงเทพฯ : ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงานয়รัฐมนตรี. (2565). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566—2570)*. ราชกิจจานุเบกษา.
- สิรินญา ศิริประโคน. (2561). การบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนบ้านมาบเตย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1. วิทยานิพนธ์. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกริก.
- สุภัทสรานันท์ โพธิ์กัน. (2561). การบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 กลุ่ม 3. การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สุรัชย์ พรหมปากดี. (2565). ปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครพนม. วิทยานิพนธ์. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- เสียงทิพย์ มัยวงศ์. (2561). ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครพนม เขต 2. *วารสารบัณฑิตศึกษา*, 15(70), 95-104.
- Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. *Educational and psychological measurement*, 30(3), 607-610.

